

Láthatóan evangélikus

A Magyarországi Evangélikus Egyház stratégiai prioritásai 2012–2017

Krisztus testvérei vagyunk!

A Jézus Krisztus evangéliumára épülő földi egyház számára mindig gazdagító volt, amikor metaforák segítségével megpróbálta felfedni, értelmezni és szükség esetén önkritikát gyakorolva újrafogalmazni lényegét és e világban betöltött küldetését. Ezen metaforák között az egyik leggazdagabb a *test* képe, amelyet Pál apostol használt leveleiben, amikor Krisztus és követői kapcsolatáról szólt: „*Ti pedig Krisztus teste vagytok, és egyenként annak tagja*” (1Kor 12,27).

Az evangélikus egyház tagjaiként ezt a bibliai képet hívtuk segítségül, hogy irányt és lendületet adjon azon prioritások megfogalmazásához, amelyek mentén a következő időszakban szeretnénk megerősödni Krisztus-követésünkben és küldetésünkben. Örömmel tesszük ezt a feladatot, hiszen szeretjük egyházunkat. Sokat kaptunk azoktól a gyülekezeti közösségektől, amelyekben felnőttünk, amelyekben hitünk ma is formálódik, és amelyek reménység szerint a következő nemzedékek számára is fontosak maradnak. Tudjuk, hogy mindez csak akkor valósulhat meg, ha készek vagyunk az önvizsgálatra, bátrak az újrakezdésre, és nyitottak arra, hogy Krisztus – sokszor egészen más – tekintetével lássuk magunkat és embertársainkat.

Szándékunk aktualitását az adja, hogy 2017-ben emlékezünk meg a protestáns reformáció elindulásának 500 éves évfordulójáról. Szeretnénk erre az eseményre méltóképpen felkészülni és megerősödni azokban az általános keresztényi és sajátosan evangélikus értékekben, amelyeket mi is ajándékba kaptunk. Egyházunkban kevesen vagyunk ahhoz, hogy ezt a felkészülést ne összefogva és egymást támogatva próbáljuk megtenni. És bár kevesen vagyunk, mégis elegendően ahhoz, hogy ennek a törekvésnek a gyümölcseit magunk is megtapasztaljuk.

Az egyház mint Krisztus teste

Emberi kapcsolatainkban és közösségeinkben sokat munkálkodunk az egységért. Jobban szeretjük megélni az összetartozás érzését, mint a széthúzás vagy az elidegenedés fájalmát. Egyházunkban is érezzük az emberi erőfeszítések szükségességét, de fontos emlékeztetni magunkat arra, hogy az igazi egység forrása adott, mert az maga Jézus Krisztus. A benne kiteljesedett *kharisz* (kegyelem) az egyház egységének az eredője. Akkor tud megvalósulni az egyház egysége, ha mindannyian öhozzá igazodunk, aki a fej; ha megtaláljuk a nekünk rendelt helyünket és felismerjük *kharizmáinkat* (ajándékainkat), amelyeket azért kapunk, hogy szolgáljunk velük. Ezt a szolgálatot leginkább a kölcsönös gondoskodásban, Krisztus testének építésében, valamint a minden embertárs

irányába megnyilvánuló cselekvő szeretetben szeretnénk megvalósítani. Tudjuk ugyanakkor, hogy az egység munkálásában és a hatékony szeretetgyakorlásban nem valami eddig ismeretlen célt kell elérnünk. Közösen kell felismernünk azt, ami adott, hiszen *„Isten rendezte el a tagokat a testben, egyenként mindegyiket, ahogyan akarta”* (1Kor 12,18). Így foglalja mindezt össze az apostol: *„Az egész test pedig az ő hatására egybeilleszkedve és összefogva, a különféle kapcsolatok segítségével, és minden egyes rész saját adottságának megfelelően működve gondoskodik önmaga növekedéséről, hogy épüljön szeretetben”* (Ef 4,16).

- Szeretnénk minél inkább megélni, hogy *testvérei* vagyunk egymásnak, ez indít az önkéntesség és a szolidaritás útjára
- Szeretnénk megtanulni értékelni egymásban azokat a lelki ajándékokat, amelyeket Isten ad, hogy szolgáljunk velük gyülekezeti tagként és lelkészként egyaránt
- Szeretnénk minél inkább rácsodálkozni arra, hogy összefogva és egymással kapcsolatban maradva tudjuk igazán építeni a közösséget
- Szeretnénk Krisztus testeként láthatóvá tenni a teremtett világban Urunk szeretetét és irgalmát.
- Szeretnénk hatékonyan és rendeltetészerűen megélni hivatásunkat és egyénre szabott feladatainkat egyházunk közösségében

Stratégiai prioritások a Magyarországi Evangélikus Egyház jövőképében

Átfogó kép, bátor kezdeményezés és indokolt feladatvállalás – ilyen vélemények igazolták vissza a Magyarországi Evangélikus Egyház „Élő kövek...” megnevezéssel készült stratégiai dokumentumát¹, amit gyülekezeteink és testületeink széles körben, kellő időn át vitattak, forgattak. A visszajelzések arra ösztönözték egyházunk vezetését, hogy terveinket megmérjük a szűkebb egyházi körökön kívül is: a 2009-ben megjelent Credo-összeállítás² félszáz értelmiségi hozzászólását tartalmazza, 2010-ben pedig átfogó és a hazai keresztény egyházakban is úttörő jelentőségű szociológiai felmérést végeztünk a magyarországi evangélikusok között³. Mindezek mellett a zsinat által kiküldött bizottság 2009-ben felmérte népmozgalmi és működési statisztikai adatainkat⁴, a 2011. őszi országos népszámlálás pedig további információkkal járult hozzá egyházunk valóságos helyzetének elemzéséhez. A világ evangélikusságával való egységünk megélésének jeleként iránymutatásként felhasználtuk tágabb evangélikus családunk, a világ több mint 70 milliós evangélikusát összefogó Lutheránus Világszövetség 2011-ben elfogadott stratégiai dokumentumát⁵, mely 2017-ig ívelően állapítja meg a keresztény felelősség megélésének főbb irányait.

¹ Élő kövek egyháza. Az evangélikus megújulás stratégiája. A Magyarországi Evangélikus Egyház tervezett stratégiájának első vitaanyaga. 2008. július. In: Credo Evangélikus Műhely különszáma (szerk. Bogdányi Gábor, dr. Fabiny Tamás, Pröhle Gergely). Luther Kiadó, Budapest. 2008:3–4., pp. 11–26.

² Credo Evangélikus Műhely különszáma (szerk. Bogdányi Gábor, dr. Fabiny Tamás, Pröhle Gergely). Luther Kiadó, Budapest. 2008:3–4.

³ Fábri György: Nekünk így is jó. Credo 2010. 3-4 101-107

⁴ A Magyarországi Evangélikus Egyház Zsinata Statisztikai Munkacsoportjának jelentése (összeállította Sólyom Jenő). Budapest, 2010. Publikálatlan forrás.

⁵ LWF Strategy 2012–2017. The LWF communion – With Passion for the Church and the World. The Lutheran World Federation, 2011. Az LVSZ stratégiájának néhány részletét keretben kiemelve idézzük, dr. László Virgil fordításában.

A stratégia kidolgozásának folytatásakor mindezen fontos, új információkat felhasználtuk. Feladatunk ezek alapján nem az „Élő kövek...” anyag átdolgozása lett, hiszen annak megállapításai, egységes szerkezetbe foglalt szemlélete és általános célkitűzései széles körű támogatást kaptak. Joggal igényli ugyanakkor egyházunk valamennyi tagja, hogy emeljük ki azokat a területeket, amelyekre véges erőinket, energiánkat összpontosítani tudjuk, s amelyek megvalósítása révén a többi, itt nem tárgyalt, ám ugyanilyen fontos területen megújulhat magyarországi lutheránus életünk. Ezért most ezeknek a prioritásoknak a megjelölésére és bemutatására, nem pedig egyházunk működésének teljes áttekintésére vállalkoztunk.

Az egyház tanúságot tesz Krisztus tanítása és azon emberi törekvésünk mellett, hogy őt követve a láthatatlan egyház tagjaiként a látható egyházat alkotva is közeledjünk a megigazuláshoz. A tanúságtétel nem választás kérdése a keresztények számára: az Úr tanítása mellett vagy ellen teszünk tanúságot életünkkel és egyházi munkánkkal is. Stratégia-alkotó munkánkban Isten segédelmével mi is azon igyekszünk, hogy a testvérektől kapott biztatásnak és a megbízatásnak egyaránt megfelelően szolgálhassuk egyházunk ügyét.

* * *

A viták és hozzászólások ugyanakkor felvetettek egy, az egész stratégia-alkotás számára dilemmát jelentő ellentmondást: mintha feszültség volna a lelki-spirituális, teológiai megújulás és elmélyülés belső igénye illetve a szervezeti professzionalizmus külső kényszere között.

Keresztény, protestáns, evangélikus egyházként szembe kell néznünk a világban levés *itt és most*-jával, azzal, hogy Krisztus igéjének követése, Krisztus-hitünk megélése és megvallása nem csupán szervezeti-népegyházi hovatartozás ügye, hanem a legszemélyesebben s egyben testvéri közösségben történő megtérés. A spiritualitás és megtérés jelenlétére történő figyelemfelhívás ezért nem pusztán egyike a stratégiai prioritásoknak, hanem teljes stratégiai tevékenységünk, evangélikus keresztény létünk alapzata. Az egyház szervezeti, működési fejlesztése ennek a megtérésnek, teológiai elmélyültségnek a testvéri közegét hivatott erősíteni, valamint cselekvési formákat kínál a missziós küldetést is megvalósítani igyekvő létezésünkhöz a társadalomban.

Egyházunk számára a „*Tegyetek tanítvánnyá minden népet*” (Mt 28,19) missziós felhívást kell középpontba állítanunk, működésünk mércéjévé tennünk. Ennek felelősségével kell személyes keresztényi életünket és evangélikus gyülekezeti, intézményi, egyházi működésünket megszerveznünk. A szekularizálódó világban sem állami hatalom, sem megszokás, sem a más lehetőségek hiánya nem tartja meg helyettünk az Egyházat – de nem is béklyózza meg munkánkat. Ma az egyházon belüli és kívüli misszióinkban a valós emberek valós kérdéseire kell magunkban kiérlelni és hitelesen felmutatni a válaszlehetőségeket, bátran, személy szerint megszólítva egymást.

A lutheránus egyházak közössége az Istentől való küldetés talaján áll. Krisztusban és különösen is az Ő keresztjében látjuk ennek a küldetésnek a formáját: Isten az emberi társadalom periferiáján van jelen, az emberi szenvedés és igazságtalanság mélységeibe lép bele, és magához ölel mindenkit, aki kimaradna az emberi rendelkezések köréből.

Ebből a megközelítésből javasoljuk megnevezni egyházunk megújításában azokat a területeket, amelyeken elindulva a mai magyar, európai realitásban élő evangélikusok közelebb kerülhetnek Krisztushoz, és amelyeken

elindulhatunk, hogy közösen megkeressük a válaszokat magunk, embertársaink, közösségünk feszítő gondjaira, megélve és felmutatva a megváltás munkáját. Olyan megújulásra van szükségünk, amely szervesen bontakoztatja ki magyarországi lutheránus önazonosságunkat s egyben segít megtapasztalni Isten kegyelmének átható erejét nekünk, evangélikusoknak csakúgy, mint máshitű vagy éppen vallástalan felebarátainknak. Ezért gondolatainkat, szervezeti erőnket és teológiai-spirituális törekvéseinket a krisztusi szeretet-tanítás követésének és gyakorlásának öt cselekvési irányába javasoljuk koncentrálni, amelyekben aktuálisan és gyakorlatiasan feloldhatjuk a mai személyes, egyházi és társadalmi élet, egész környezetünk gyötrő hiányait. Tudjuk, ez nem fedí le a szükséges teendők teljességét, de okkal remélhetjük tőlük a minőségi változások elindítását.

A küldetés [misszió] kijelentésként való értelmezése nem más, mint Isten szeretete jó hírének minden egyes, keresztyény módon történő elmondása és interpretációja az adott kontextusban, mely lehetőséget ad arra, hogy felfedezzük Isten minket megmentő cselekvését és jelentőségteljes jelenlétét a világban. A tagegyházak tudják, hogy evangéliumnak lenni annyit tesz, mint hirdetni az evangéliumot és megosztani azt másokkal.

1. Az önkéntesség és szolidaritás gyakorlása keresztyény hitünk legmélyéből fakadó szervezeti fejlesztés

Az értékteremtő munka és a vállalkozás erénye a félévezredes protestáns világszemlélet meghatározó eleme.

A lutheránus tradíciót belső sajátosságai ösztönzik arra, hogy dinamikus, önkritikus és a jövő felé nyitott legyen. Teológiai szemléletmódját a dialektikus feszültségek felismerése jellemzi, amelyek ellenállnak a feloldásnak, mivel az Istennel és az Isten világában megélt élet különböző oldalait világítják meg. Bár a lutheránus tradíció központi gondolatai nem kizárólagosan a mieink, megkülönböztető jegyei és hangsúlyai formálják azt, ahogyan válaszolunk korunk kihívásaira és kérdéseire.

Ma gyakran öncélúnak, tisztességtelennek és érdemtelennek látjuk a gyarapodást, tapasztaljuk a felelőtlen fogyasztást, megszenvedjük a kiüresedő érdekviszonyok világát. Azonban mindezek közepette sem feledhetjük, hogy azok a törekvések, amelyek gyengíteni, felszámolni akarják a tőke, a munka és a pénz fundamentumait, szabadságát, végső soron nyomort és kiszolgáltatottságot hoznak. Ezért a fogyasztás és a pénztechnikák kizárólagosságával szemben álló

keresztyényi alternatíva annak gyakorlása, hogy közösségünk, embertársaink, egyházunk számíthatnak időnkre, figyelmünkre, munkánkra, áldozatvállalásunkra – ellenszolgáltatás nélkül is.

Sajnos jelenleg még evangélikus egyházunkon belül sem jobb a helyzet az önkéntesség tekintetében, mint a magyar társadalomban általában: alig végzünk önkéntes munkát gyülekezetünk, közösségünk, a rászorulók érdekében. Nem lehetünk hitelesek a szeretet és Krisztusban való közösség hitének hirdetésekor, ha nem gyakoroljuk az önkéntességet mindennapi és szervezeti életünkben egyaránt.

Az önkéntesség és a szolidaritás ezért egyben a missziós tevékenység része is: Krisztus munkálkodik velünk, amikor a szeretet jegyében dolgozunk, segítünk. Annál meggyőzőbb és hatásosabb misszió kevés lehet, mint amikor képesek vagyunk odafordulni embertársainkhoz, és időnkkel, figyelmünkkel, fáradságunkkal egyrészt konkrét segítséget nyújtunk nekik, másrészt kifejezzük, hogy nincsenek egyedül, hogy van kire számítaniuk, hogy

a szeretet igenis felül tudja írni az elbukást, a hibákat, a vereséget, a hozott vagy okozott hátrányokat.

Az önkéntesség és szolidaritás egyházi életformává emelt megvalósításával egyházunk szolgálatot végez a társadalom felé is. A közvetlen segítségnyújtás, környezetjobbítás is társadalmi haszon, de ennél még többet jelent, ha a szétesett és szélsőségesen individualizálódott Magyarországon eleven közösségként tudnánk a gyakorlatban hirdetni a szolidaritás és az egymásra figyelés, az egymást szeretés győzelmét a kiüresedett viszonyok felett.

Természetesen nem akciószerű vagy látvány-önkénteskedést szorgalmazunk! Belülről megélt és magától értetődő odafordulásra van szükségünk a szeretet élményéhez, ami segít azokon, akiknek nyújtani tudunk valamit, de leginkább önmagunk lelkét erősítjük vele. A személyesség egyben a lutheri egyetemes papság tanításának megvalósulása. Hiszen a személyes szolgálat gyakran testvéreink lelki gondjaiban való osztozás, meghallgatásuk számukra vigasz, bátorítás, hitbéli közös gondolkodás és az Istenhez fordulás közösségben történő élménye is.

2. Egyházunk lelkészei: személyes társaink, hivatásukban támogatandó testvéreink

Lelkészeink gyülekezetszervező, Krisztus igéjét hirdető munkáját elismeri és nagyra értékeli az evangélikus közösség. Prédikációs szolgálatuk eligazítást kínál a hitbéli kérdésekben, lelki támogatást és békességet nyújt a híveknek. A lelkészek többsége is az istentiszteletet tartja alapvető hitgyakorlati formának, és legfontosabb feladataként készül hétről hétre a prédikációkkal. Pedig a gyülekezeti és adminisztrációs munka terhei ezen túl is sokat kívánnak a lelkészekről, ezért a hivatásrendi körülmények javítása az egyházi stratégia prioritásainak kiemelt pontja.

Ennek egyik legfontosabb bázisa a lelkészképzés intézménye, az Evangélikus Hittudományi Egyetem, amely nagy tekintélynek örvend egyházunkban. Évtizedeken át az evangélikus közösség egyik megtartó ereje volt, teológusok és egyházi munkatársak generációinak sora gondolhat rá szellemi otthont jelentő Alma Matereként. A lelkészek munkájának fentebb vázolt szükséges támogatásában a Teológia szerepe még inkább hangsúlyos lesz, ugyanakkor a lelkészek és világi hallgatók értelmiségi képzésének is erősödnie kell, s ennek révén közösségük megbecsült, felelős, véleményükkel és kritikai gondolkodásukkal mértékadó tagjai lehetnek diplomásaink. A jelenlegi lelkészi kar előnyös koreloszlása mellett is törekedni kell az egyházon belüli munkaerőigények hosszabb távú tervezhetőségére.

Azt várjuk, hogy a Teológia egyházunk ösztönző hatású tudományos, teológiai és közösségi műhelyként legyen megújulásunk egyik legfőbb bázisa. Ez a műhelymunka meghatározó lehet a teológiai-hitelti bizonytalanságok tisztázásában is, aminek szükségességét mutatja, hogy az egyháztagok fele nem az egyház tanítása szerinti kereszténynek tartja magát. Eközben az egyháztagok aggódnak a hitélet elszürkülése miatt is. Ez nem csupán teológiai munkát jelent: a személyes hitvallások, tanúságtételek ereje Krisztusban való közösségünket együtt megélve ösztönzi személyes és gyülekezeti megújulásunkat. Ilyen tanúságtételek is segíthetnek a ma embere számára is hiteles, nem pedig képmutató válaszokat adni a hagyományos értékeink megvalósulását történeti

távlatban átforgató változásokra, mindenekelőtt a család, a hűség, az egyén és közösség, a boldogulás, a személyes kiteljesedés és alázatosság, az öntudat és önátvités kérdéseire.

Krisztus üzenete a szószékről és embertársainktól egyaránt kell, hogy érkezzen – csak éppen alig vannak szavaink a másik ember számára és alig van figyelmünk a másik ember hozzánk fordulására. Társadalmunk egyik nagy gondja a lelki elmagányosodás, bezárkózásunk személyes gondjaink, keserőségeink, tanácsstalanságaink közé. Sajnos evangélikus egyházunk tagjai sem élnek másként, problémáinkkal magunk küszködünk, az önmegszórást választjuk a segítő kezek és gesztusok keresése, elfogadása helyett. Lelkészeinkhez sem fordulunk és ők sem érzik a gyülekezeti testvérekben az igényt, magukban pedig az erőt, a lehetőséget a személyes odafordulásra.

A legnagyobb feladat ezért annak megerősítése egyházunkban, hogy a lelkész mint lelkigondozó személyes közösségek tagja legyen, aki képes személyes megszólítással is segíteni. A *cura pastoralis* jegyében, a kellő szakmai ismeretekkel is rendelkezve tud a gyülekezet tagjainak ilyen „szolgáltatást” nyújtani, azonban a legfontosabb, hogy a lelkész „hivatásból ember”, aki azzal, hogy meghallgat és kérdez, az egymáshoz fordulás kultúráját is terjeszti, erősíti. Az önmagunkkal való szembenézés, az önismeret, az őszinteség szembenézést jelent magammal mint egyénnel – ebben a lelkész konkrét megoldásokkal is segíthet.

Ahhoz, hogy lelkészeink mindezen kívánalmaknak meg tudjanak felelni, célirányos, rugalmas keretek között szervezett továbbképzéseket és könnyen elérhető, naprakész tudásbázisokat kell biztosítani számukra. A szellemi és lelki igénybevétel miatt rendszeres egészségügyi szűrés és mentálhigiénés tanácsadás egészítse ki a szupervíziót. A szabad vasárnapok és fizetett „tanulmányi szabadságok” megoldásához megkezdjük a helyettesítés átfogó rendszerének kiépítését. Ez különösen lényeges a kisgyermekes lelkésznők számára. A lelkészcsaládok helyzete, gondjainak számbavétele, az ezekben való támogatás, a válsághelyzetek keresztényi kezelése személyes emberi, egyházi és gyülekezeti feladat egyaránt.

3. Az egyházi munka és közösség szervezetét a hálózatoság jegyében alakítsuk át

Egyházunk a krisztusi testvériség közössége, de gyarló emberek által alkotott szervezet is egyben. Botladozásaink, kishitűségeink, elégtelenségeink, hibáink, bűneink nehezítik a leginkább célszerű és hatékony szervezeti megoldások alkalmazását, a bölcs, higgadt és egyetértésen alapuló döntések meghozatalát, a döntések felelős végrehajtását. Az elmúlt évtizedekben a szerveződési elvek végletei között ingadoztunk: a történelmi és politikai kényszerek miatti központosításra a rendszerváltozás után egyházunk olyan választ keresett, ami végre teret adott az alkotó kezdeményezéseknek, a gyülekezeti autonómiának, az erős egyéniségek és csoportok önálló programjainak. Mindez azonban az egyházi szervezet szempontjából egyre inkább a széttartás, a dezintegráció állapotát hozta el, aminek körülményei nem alkalmasak a szolidaritás, az egymás támogatása és a hosszú távú döntések meghozatala, különösen pedig érvényesítése számára.

A kereszténység történetéből is kereshetünk tanulságokat arra, hogyan lehetünk képesek

A kapcsolatok határozzák meg, hogy kik vagyunk az egyházak közösségeként végzett életünkben és munkánkban. Ezek a kapcsolatok sokféle formát öltenek, és különféle célokat szolgálnak a közösségen belül és azon túl. Ide tartozik az, ha összejövünk, hogy megosszuk a hitet és a hit kifejeződési formáit, de a tudásanyag és az erőforrások megosztása, az együttműködés és a cselekvés, valamint esetenként programok közös megtervezése és kivitelezése is.

meghaladni ezeket a rossz végleteket. Krisztus igéjének hirdetésében és a megváltás személyes élményének megtapasztalásában hírt kell adnunk magunkról testvéreinknek, tudnunk kell egymás munkájáról, gondjairól, eredményeiről, hogy átélhessük a valódi közösség (*communio*) ajándékát. Közösségeinknek, gyülekezeteinknek is össze kell kapcsolódnunk, hiszen a tapasztalatok megosztásával és az egymást jól kiegészítő tudásbázisok felhasználásával kölcsönösen erősödhetünk. Isten csodálatos műve, az élő természet túlélő és hatékony létformáinak működése alapján is megtanulhatjuk azt, amit napjaink tudományos kutatása feltárt az elmúlt években: a hálózatos jellegű szerveződés kínálja a szervezeti stabilitás, a kapacitások hasznosulása és az eredményesség optimális keretét.

Legyünk tehát Krisztus közösségének hálózati pontjai egyénekként, gyülekezetként, intézményként is! A szükségképpen alkalmazandó függőleges hierarchia akkor lesz működőképes, ha egy ilyen hálózatos összefogás járja át egyházunkat. Az információkat közvetlenül, a központi elosztástól függetlenül is elérhetővé tesszük és közzétételüket ösztönözzük ennek a hálózatnak minden pontján.

A hálózatosság elsődleges feltétele az információkat közvetítő csatornák tudatos és hatékony használata. Ma már egyházunkban is rendelkezésre áll a sajtó, az internet, a kommunikáció megannyi formája, lelkes önkéntesek és szakemberek a gyülekezeti weboldalaktól az országos egyházi sajtóig elkötelezetten alkalmazzák ezeket. Tudatosan és célzottan fejlesszük a médiakommunikáció használati kultúráját gyülekezeteink, híveink, idősebb testvéreink között is! Életszerű, vonzó tematikájú és számukra is érdekes, elsajátítható tanfolyamokat, elérhető eszközöket szervezünk a digitális világból élethelyzetük, szociális körülményeik miatt kizáródott testvéreinknek. Ébren töltött idejük egynegyedét televízió előtt töltik a magyarok, fiataljaink számára az internet válik az elsődleges információs közeggé: ne hagyjuk, hogy ezek az órák teljesen elveszsenek, a lelki és értelmi ürességet növeljék csupán, hanem adjunk támpontokat egymásnak az értéktartalom kereséséhez, a látottak kellően kritikus s egyben léleképítő feldolgozásához.

A hálózat nem csupán információ, hanem együttműködési forma is. A helyi és csoport-tudások sokszínűségének ereje, értéke mindinkább világossá válik a mai világban, amikor már látjuk a központosított tudások korlátosságát. Bátorítjuk ezért a szokásos adminisztratív csatornákon túlnyúló együttműködések gyülekezetek, szakmai csoportok és szakemberek között. Ahogyan az önkéntesség, úgy a hálózatosság is szervezeti erőforrásunk lehet a közös cselekvés révén és a szervezhetőség határainak kitágulása által. Egyfajta „egyházi Facebook” kialakításával élő közösséget tarthatunk mindazokkal, akik személyes élethelyzetük miatt nem lehetnek ott a gyülekezeti élet mindennapjaiban, így ha segítségre szorulnak, vagy éppen segíteni tudnak, a közösség tagjaiként számíthatunk egymásra. A különféle tematikájú szerveződések és programok akár az egyházon belül, akár ahhoz csatlakozva rugalmasan és elérhetően működhetnek, legyen szó önkéntes segítségről, értékesítési platformokról, szakterületi csoportokról. Ezek vezethetnek vissza a személyes közösségekbe is.

A missziós küldetés teljesítése a hálózati szerveződésben új lehetőségeket kap. Amikor a hagyományosan településhez, lakhelyhez kötött gyülekezeti közösség tagjai, különösen a fiatalok, rövidebb-hosszabb időre máshol tanulnak, dolgoznak, élnek, akkor gyülekezetmegtartó szerepe van egymás számontartásának. A Krisztus közösségéhez való csatlakozáshoz is alkalmasabb a szélesebb felületet, konkrét üzeneteket, egyéni és

kiscsoportos tanúságtételeket kínáló hálózati forma, mint a tömörszerű és zártabb egységet alkotó nagyegyház.

4. Fenntartható világ, fennmaradó egyház

Egyházunk tagjai számára kiemelten fontos érték a teremtett világ tisztelete, megóvása, az élet minősége. Ez az értékválasztás nem pusztán környezetvédelmet jelent, hanem felelős viszonyulást a fogyasztás, az életmód, a hagyomány szerepéhez életünkben és az egyház működésében is. Ennek hangsúlyos kimondása és érvényesítése belső kötelezettségünk, s egyben társadalmi misszióink egyik formája is. Háromszázezres evangélikus közösségünk életmódja, környezeti érzékenysége már mérhető gyakorlati hatással jár, ezen túl pedig egyértelmű és kikerülhetetlen üzenetet képviselhet a társadalom felé is. Megmutathatjuk, hogy evangélikus keresztényként élni nem a könyvek és templomok falai közé zárt hitgyakorlás csupán, hanem az élet konkrét ügyeiben is érvényes és korszerű társadalmi üzenetet hordozó önazonosság, nyilvános prófétai tanúságtétel.

A protestáns országokban és kultúrákban nem véletlenül vált a napi élet részévé a környezetünk civilizációs terhelését ésszerűen csökkentő megoldások alkalmazása. Természetesen a megélhető gondokkal küszködő magyarországi testvéreinktől nem kérhetők számon a környezeti tudatosság azon elemei, amelyek többletkiadásokat kívánnak meg. Az egyháznak ugyanakkor törekednie kell arra, hogy infrastrukturális vagy működési

A Föld növekvő sebezhetőségével szembesülve tiszteletben tartjuk annak dicső sokszínűségét, amelyben a Teremtőt dicsérjük, és hangsúlyozzuk a megtestesülés földi voltát. A világiás siker fényében, amelyet a Földet károsító szerzés határoz meg, Krisztus keresztjének útját követjük, amely nem olcsó tanítványságra hív minket.

fejlesztéseinkben a környezeti szempont érdemi szerepet kapjon. Az egyházi intézmények, ingatlanok, templomok építésein, felújításain, működtetéseiben a helyi erőforrások használatát részesítjük előnyben, s összefogva másokkal így finanszírozhatóvá tehetjük a helyi energiaforrások, élelmiszertermelés, szolgáltatások igénybevételét. Például templomaink kiterjedt felületei a napenergia használatára lehetnek alkalmasak, iskoláink étkeztetése a helyi kistermelőket, a műszaki karbantartás a helyi vállalkozókat vegye igénybe. Ezekon keresztül, illetve evangélikus kötődésű szakemberek, vállalkozók, gazdák révén ösztönözzük a kisközösségi összefogásokat a mezőgazdasági termelés, utazás, képzés alternatív formáinak alkalmazásában.

A fenntarthatóság legfontosabb alapzata mindazonáltal a mértékletesség iránymutatása egyéni életünkben, mely a protestáns értékrendre kezdettől fogva jellemző volt. A konzumvilágot abszolutizáló kordivattal szemben a józan igények, a lehetőségeinkhez és valóban minőségi igényeinkhez szabott fogyasztás kínál választási lehetőséget. A felelős családi gazdálkodás jelenthet kiutat az egészségtelen makrogazdasági válságokat okozó nehézségekből is a társadalom számára s így a mértékletesség követése társadalmi misszió is egyben. Ezeket az elveket az igehirdetésen és keresztényi gondolkodásunkon túl a gyakorlatban is nyújtjuk a gyülekezeti tagoknak és minden érdeklődőnek: életmódprogramok, tanácsadások szervezése révén, iskoláinkban a tananyag keretében és külön foglalkozások formájában.

Tegyük a közösség számára is „élővé” köveinket: az egyházi épületeket használjuk a tudás, a kultúra, a

közösségi lét, a szolidaritás tereiként. Ugyancsak a fenntarthatóság józan elve szerint kell megvizsgálunk a gyülekezetszervezeti és népmozgalmi realitások fényében infrastruktúránkat. Ha valahol a sajnos elfogyó gyülekezetek nem képesek fenntartani épületeinket, intézményeinket, ott ne veszteséget szenvedve, hanem új, méltó és gyakorlati funkciókat találva adjuk át azokat a helyi közösségnek, a társadalmi hasznosulásnak. Így kulturális, közösségi, szociális, művészeti feladatot láthatnak majd el a lepusztulás, elkallódás helyett.

A fenntarthatóság stratégiáját erősíti, ha figyelmet fordítunk hagyományaink, múltunk őrzésére. A félezer éves evangélikusság emlékeit, gyülekezeti eleink életének, kultúrájának rekvizitumait fel kell tárnunk és meg kell őriznünk. A mai információs és kulturális korszakváltás időszakában különösen figyelniünk kell szüleink, nagyszüleink még elmesélhető, megmutatható élményeire, szokásaira. Mindebben gyűjteményeinknek, a történeti kutatásnak, énekes csoportjainknak és iskoláinknak kitüntetett szerepe van.

5. Egyházunk szervezeti működését a protestáns hivatásszerűség jegyében újítjuk meg

Ennek a szervezeti képességnek az alapelve a hivatásszerű működés. Egyszerűen fogalmazva mindenki tegye a dolgát a legjobb tudása és tisztessége szerint. Nem helyes és nem is hatékony, ha a gyülekezetekben, intézményeinkben, egyházkerületi vagy országos szinten a sokat vállaló testvérekre, lelkészekre, presbiterekre hárulnak olyan feladatok, amelyeket csak mások közreműködése híján kénytelenek magukra vállalni. Másfelől a szolgálatukat alázattal és hittel, rendben végző lelkészeinket, felügyelőket, presbitereket, diakóniai munkatársakat és többi testvérünket minden lehetséges módon meg kell erősítenünk s becsülnünk.

A professzionális szervezeti tevékenység általános elvárásai nem mentesítenek minket az egyházi küldetés teljesítése alól, sőt: nem

hogy nem szabad kevesebbel beérnünk, hanem éppen hogy többet, a szervezeti előírásokat keresztényi szeretettel, az önérvényesítést visszafogó alázattal, szolgálatkészséggel ötvözve és egymás hibázásainak megbocsátó elfogadásával kell együttműködnünk. Az egyházi tapasztalat és elvi megközelítés egyértelműen azt a szervezeti megoldást támogatja, amely a döntéseket és felelőségeket az érdekeltékhez/érintettekhez legközelebbi szintre telepíti (*szubszidiaritás*). Ez segítheti, hogy racionális munkaerő- és munkaidő-gazdálkodással intézzük ügyeinket, a felesleges ülésezés és adminisztráció csökkentésével. A felelős sáfárkodás vezérelve az egyházszervezet működtetésére alkalmazva is magában foglalja az átláthatóság és a számon kérhetőség elvárását, mely egyben a tervezhetőség és a pénzügyi fenntarthatóság irányába hat.

Egyházunk működésének pénzügyi forrásai jelenleg még a korábbi évtizedek jogfosztásaiból adódó legkisebb rossz megoldással, az állam költségvetési döntéseitől függő támogatáson alapulnak. Bár nem felmérhető, mikorra tudunk a hívek adófelajánlásai illetve áldozatvállalása révén működni, de már most el kell kezdenünk kis lépésekkel jelezni, hogy felelős gazdálkodással, erőnkhez mérten önállóan tudunk gondoskodni gyülekezeteink és intézményeink fenntartásáról. Evangélikus kötődésű vagy csupán a szolidaritást és társadalmi

Felelősen sáfárkodunk a forrásokkal és a felelősséggel, amit Isten ránk bízott. Elköteleztünk magunkat az átláthatóság iránt céljainkban, folyamatainkban, döntéseinkben, a források használatában – hogy számon kérhetőek legyünk az emberek felé, akiket szolgálunk, illetve taggyházaink, partnereink és adományozóink felé.

felelősségvállalásunkat elismerő tehetősebb polgártársainknak hitelesen kívánjuk megmutatni, hogy miért érdemes a Magyarországi Evangélikus Egyházra bízniuk közcélú felajánlásukat.

* * *

Tanítvánnyá hívott el minket az Úr, s mi szolgálni igyekszünk azzal is, hogy egyházunk missziós küldetését állítjuk annak a megújulási stratégiának a középpontjába, amelyet a lutheri reformáció közelgő ötszázadik évfordulójára is figyelemmel készítünk. Keresztényi, hitbéli ügyünk olyan ajánlásokat megvalósítani gyülekezeteinkben, intézményeinkben, az országos egyházszervezetben, amelyek erősítik keresztény közösségünket és segítik a társadalomban, a teremtett világban viselt felelősségünk beteljesítését. Új kovászként, szerényen, de nem bujkálva kell evangélikusként cselekednünk a mai magyar, európai valóságban, szolgálatunkkal és hitvallásunkkal hirdetve a krisztusi örömhírt. Önkéntes munka, az elesettek iránti szolidaritás, személyes egymáshoz fordulás, hálózatos nyitottság és együttműködés, a fenntarthatóság életmódja, hivatásszerű szervezet segítségével hatékonyabban lehetünk azok, amivé szüleink öröksége, gyülekezeteink megtartó ereje, lelkészeink igehirdetése és mindennekfelett Isten kegyelme tett minket: ***láthatóan evangélikusok.***